

Kdybychom měli charakterizovat filozofii Šrámkova díla a přístup ke světu autora samotného, nejmýstižnější by byl název sbírky *Života bído, přec tě mám rád*. Takle apostrofa nejen že prozrazuje životní pocit celé generace buřičů, ale ve své druhé části hovoří i o Šrámkově postoji.

Dvě města budou navždy nostalgicky spojena se Šrámkovým životem - rodná Sobotka v Českém ráji, kde později střídavě žil, a jihočeský Písek, v němž prožil léta studentská. Ačkoliv Šrámek zprvu jako správný buřič podléhal vlivu anarchismu (dokonce se kvůli své básni *Píšou mi psaní* a kvůli účasti na studentských demonstracích ocitl roku 1915 ve vězení), po první světové válce se nepřidružil k žádné literární skupině a žil samotářsky v již zmíněné Sobotce a v Praze.

Charakteristika Šrámkova díla

- Předně si budeme pamatovat, že Šrámek psal nejen poezii, ale i prózu a dramata.
- V celém svém díle byl **důsledným impresionistou**, dokonce i v jednoaktovkách byl příběh vedlejší a hlavním smyslem bylo zachytit jen prchavost okamžiku.
- Se Šrámkem je zcela zřetelně spojen **antimilitarismus** - zejména v prvních sbírkách.
- Kdo bude číst Šrámkovu pozorně, jistě nezapochybuje o **vitalismu**, o okouzlení přírodou a životem vůbec.
- Ve svém díle zobrazuje Šrámek zejména **mladou generaci**, její zranění, konflikty s rodiči i s nejbližším okolím, všimá si psychologických pochodů, představuje její tužby a nálady. Z textů cítíme, na čí straně autor je, a tak není divu, že po první světové válce měl Šrámek vliv na nejmladší generaci. Asi nešťastnější byl autor v románech „roztouženého studentského mládí“. Neustálé střetávání generačních názorů můžeme vnímat i jako symbol rozporu starého a nového světa.
- Nesmazatelné místo bude mít Šrámek v oblasti **milostné a přírodní lyriky**, ve schopnosti evokovat pocity lásky, senzitivní okamžiky milostných prožitků.

literární dílo

sbírky - *Života bído, přec tě mám rád* (1905), *Modrý a rudý* (1906) - zde ještě antimilitarismus a protispolečenská vzpoura.

Splav (1916) - již impresionistická lyrika, senzitivní, plná představ zrakových, harmonická, je to poezie těch nejobyčejnějších a nejpřirozenějších projevů života.

romány - *Stříbrný vítr* (1910), *Tělo* (1919), *Past* (1931)

dramata - nejslavnější *Měsíc nad řekou* (1922) - setkání bývalých spolužáků ze studií, zamyšlení nad ztracenými iluzemi z mládí, střet starého a nového světa, komedie *Léto* (1915)

Stříbrný vítr - je jedním z nejvýznamnějších českých románů o mládí a dospívání. Román má autobiografické prvky a svým líčením citové atmosféry, pocitů a nadějí, okamžiků, neurčitostí i snovostí a svými postavami bez pevných rysů se jednoznačně hlásí k impresionismu. Hlavní hrdinou je student Jeník Ratkin, jenž se vzpírá tyranství svého otce, stejně tak nerozumí světu dospělých ve městě či svým zkostnatělým profesorům na gymnáziu. Po různých přátelstvích a peripetiích, kdy zakouší volného života i zábavy, získává první milostné zkušenosti, zamiluje se do Aničky Karasové, aby byl i tady nakonec zklamán. Citlivý a vznětlivý Jeník nakonec i přes veškeré konflikty mládí poznává smysl života, je připraven s ním čestně zápasit, a tím dokázat svůj přerod v muže.

Po špičkách má se chodit okolo mládí a ne řinčet řetězy. Mládí klesá a trpí. Spikli se proti mládí; zdraví se mrzačí, ranění se neobvazují a zbloudilým se neukazuje cesta. - Mládí má zápasit, má i krváčet z ran, musí i leccos ztratit, jen když slyší z dalek svůj stříbrný vítr.

Karel TOMAN (1877 - 1946)

Ze všech buřičů toho Toman nacestoval nejvíce - Vídeň, Berlín, Holandsko, Anglie, Paříž (všude navštěvoval anarchistické skupiny), ale nakonec skončil jako redaktor *Národních listů*. Poezie tohoto nepokojného tuláka má ze všech buřičů **nejosobnější ráz**. Toman nepíše verše z vědomí jakéhosi vyššího poslání, ale ze subjektivního nutkání, jež je vyprovokováno vnitřním prožitkem.

Splav

Trápím se, trápím, myslím si,
kde bych tě nejraděj potkal.

Ulice střídám, parky a nábřeží,
bojím se krásných lží.
Bojím se lesa. V poledním lese
kdo miluje, srdce své neunes.
Na můj práh kdyby jsi vstoupila,
snad bys mne tím zabila.
Chtěl bych tě potkat v lukách.

V lukách je vlání
na všechny strany, pokorné odevzdávání.
V lukách je nejprostší života stůl,
rozmolíš chleba, podáš ženě půl,
chléb voní zemí, bezpečný úsměv svítí,
až k pláči je prostý věneček z lučního kvítí,
a oblaka jdou, přeběhlo světlo, přeběhl stín,
muž má touhu rozsévače,
žena má úrodný klín...

Chtěl bych tě potkat v lukách. Šel bych ti vstříc.
A až bys mi odešla, ach, zvečera již,
bys na mne nemyslila víc,
jen na prosebný a děkovný můj hlas,
jako bych jen splavem byl,
který v lukách krásně zpívat slyšelas...